

PRÁVNICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY

Právo a podnikání
Katedra obchodního práva

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ÚVĚROVÁ SMLOUVA

(Spotřebitelský úvěr)

Kateřina Soukupová

2011/2012

*„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma **Úvěrová smlouva** vypracovala samostatně. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury“.*

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji prof. JUDr. Karlu Markovi, CSc. za pomoc a vedení bakalářské práce.

Obsah

1	ÚVOD	1
2	POROVNÁNÍ SMLOUVY O ÚVĚRU V OBCHODNÍM A OBČANSKÉM ZÁKONÍKU SMLOUVY O PŮJČCE	3
3	ZÁKLADNÍ ÚVĚROVÉ PRODUKTY	9
4	SUBJEKTY SPOTŘEBITELSKÉ SMLOUVY	11
5	PRÁVNÍ ÚPRAVA SPOTŘEBITELSKÉ SMLOUVY V ČESKÉ REPUBLICE ..	14
6	KOMUNITÁRNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA	16
7	TRANSPONOVÁNÍ PŘÍSLUŠNÝCH PŘEDPISŮ SPOTŘEBITELSKÉ SMLOUVY EU/ES DO NAŠEHO PRÁVNÍHO ŘÁDU	19
7.1	Změny ve spotřebitelském úvěru	19
7.1.1	Informační povinnosti	20
7.1.2	Bonita spotřebitelů.....	22
7.1.3	Vázaný spotřebitelský úvěr	23
7.1.4	Zprostředkovatelé	23
7.1.5	Odstoupení od smlouvy	23
7.1.6	Předčasné splacení úvěru.....	23
7.1.7	Vypovězení úvěrové smlouvy.....	24
7.1.8	Změna živnostenského zákona.....	24
7.2	Sporná témata smluv o spotřebitelském úvěru	25
8	ROZBOR SPORNÝCH PROBLÉMŮ	26
9	PRÁVNÍ ÚPRAVA SPOTŘEBITELSKÉ SMLOUVY VELKÉ BRITÁNIE	30
10	ZÁVĚR	31
11	RESUMÉ	33
12	POUŽITÁ LITERATURA	34

1 Úvod

Výběr tématu Úvěrová smlouva se zaměřením na spotřebitelský úvěr vychází z faktu, že pracuji v informační technologii jako analytik úvěrů v jedné bankovní instituci. Při analýze je důležité znát nejen business logiku, ale také aktuální právní úpravy.

Cílem práce je přiblížit veškerou legislativu, která pojednává o úvěrových smlouvách, především o spotřebitelském úvěru, stručně ji popsat, logicky seřadit a vyvodit důležité závěry pro dnešního spotřebitele. Tato problematika je řešena v souvislosti s komunitárními úpravami, které se týkají transponování příslušných souvisejících předpisů Evropské unie, dříve Evropského společenství (dále jen EU/ES) do českého právního systému.

Svou bakalářskou práci jsem volila v době, kdy v právním systému Evropské unie došlo k výrazným změnám v oblasti spotřebitelského úvěru. Legislativa EU tak řeší nově problematiku soukromoprávní ochrany spotřebitele. Hlavním cílem je zajištění co nejvyšší ochrany všech zákazníků v Evropské unii.

Ve **druhé kapitole** je definováno základní rozdělení obchodních závazkových vztahů. Jsou zde porovnávány smlouvy o úvěru, které jsou popsány v Obchodním zákoníku (dále jen „ObchZ“), smlouvy o půjčce v Občanském zákoníku (dále jen „ObčZ“) a spotřebitelské smlouvy. Ve **třetí kapitole** s názvem Základní úvěrové produkty jsou vyjmenovány základní příklady těchto produktů včetně jejich stručné charakteristiky. Subjekty spotřebitelské smlouvy jsou obsahem **čtvrté kapitoly**, která vymezuje základní pojmy – spotřebitelská smlouva, spotřebitel, dodavatel.

Cílem **páté kapitoly** je právní úprava spotřebitelské smlouvy v České republice v souvislosti s veškerými změnami od roku 2010 až do současnosti (Zákon č. 145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru ze dne 21. dubna 2010 s účinností od 1. ledna 2011 a Novela Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru). Definici a problematiku komunitární právní úpravy spotřebitelského úvěru včetně jejích směrnic (87/102/EHS, 2008/48/ES) přibližuje **kapitola šestá**. V **sedmé kapitole** je zpracováno transponování příslušných souvisejících předpisů spotřebitelské smlouvy EU/ES do našeho právního řádu. **Kapitola osmá** přináší rozbor sporných problémů zvoleného tématu včetně argumentace a vyjádření vlastního stanoviska v souvislosti s praktickým řešením dílčích problémů. Tato část byla konzultována s firemním právníkem, zvýšená pozornost byla věnována účinku nové Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/48/ES na smluvní informace, reklamu, ověření bonity spotřebitele, odstoupení od

smlouvy a problematiku rozhodčích doložek. V **kapitole deváté** je naznačena transpozice Směrnice 2008/48/ES do právní úpravy Velké Británie.

Závěrečná kapitola shrnuje dílčí návrhy vztahující se k úvěrové smlouvě se zaměřením na spotřebitelský úvěr.

2 Porovnání smlouvy o úvěru v Obchodním a Občanském zákoníku smlouvy o půjčce

Důležitým pojmem, který je nutné na začátku definovat, je obchodní závazkový vztah. Obchodní závazkový vztah je obecně řešen dle ObchZ v třetí části (§ 261 až 755) a pokud nemá speciální ustanovení v ObchZ, je následně řešen podle obecných předpisů ObčZ.¹

Základní dělení obchodně závazkových vztahů přibližuje obr. 1, který rozlišuje vztahy **obligatorní** a **fakultativní**.

1. **Obligatorní závazkové vztahy** jsou vztahy, které se vždy řídí § 261 ObchZ.
2. **Fakultativní závazkové vztahy** jsou vztahy, jejichž obchodně právní režim nevyplývá ze zákona, ale je v důsledku volby účastníků vztahu (§ 262 ObchZ).

Obrázek 1: Základní dělení obchodních závazkových vztahů²

Obligatorní závazkové vztahy se dále dělí na:

1 Relativní obchody

- závazkové vztahy **mezi podnikateli**, které jsou specifické pouze pro podnikatelskou činnost, např. kupní smlouva mezi podnikateli;
- závazkové vztahy **mezi podnikateli a státem nebo samosprávnou územní jednotkou** (obce, kraje), tato podnikatelská činnost zabezpečuje veřejné potřeby;
- příkladem mohou být: závazek údržby parků, údržby chodníků apod.³

¹ Švarc, Z. a kolektiv. *Základy obchodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. 212 s. ISBN 80-86898-51-2

²Klech, M. *K druhům obchodních závazkových vztahů*[online]. 2006 [cit. 2012-03-02]. 21 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

Vedoucí práce Marek K. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/108567/pravf_b/?lang=en;id=112412>

2 Typové (nominální) obchody

- jsou taxativně vymezeny v obchodním zákoníku, řídí se obchodním zákoníkem, jedná-li se o vztah mezi podnikateli;
- pokud bude jednou stranou nepodnikatel, použije se občanskoprávní ochrana směřující k ochraně spotřebitele, je-li to ve prospěch nepodnikatele;
- jde např. o vztahy mezi zakladateli obchodní společnosti (družstva) a společností (družstvem), jakož i o vztahy mezi společníky (družstevníky) navzájem, o vztahy z burzovních obchodů a o řadu vztahů na základě zvláštních smluvních typů (např. smlouvy o prodeji podniku nebo úvěrové smlouvy) a o některé další vztahy.⁴

3 Kombinované obchody

- jedná se o vztahy mezi podnikateli navzájem a mezi podnikateli a státem nebo samosprávnou územní jednotkou;
- jsou vždy upraveny pouze občanským zákoníkem nikoliv obchodním zákoníkem;
- např. smlouva o nájmu (§ 720 ObčZ), darovací smlouva (§ 628 ObčZ), smlouva o půjčce (§ 657 ObčZ) aj.⁵

4 Fakultativní obchody a obligatorní občanskoprávní vztahy (tzv. obligatorní neobchody)

- do absolutních neobchodů patří pouze závazkové vztahy uzavřené podle § 261 odst. 7 ObchZ, jedná se výhradně o pojistné smlouvy, které se řídí občanským zákoníkem a zvláštními zákony;
- zvláštním zákonem je především Zákon č. 37/2004 Sb. o pojistné smlouvě, tento zákon nahradil dosavadní úpravu uvedenou v občanském zákoníku § 788 až § 828;
- dalším zvláštním zákonem upravující soukromé pojištění je např. Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, ve znění pozdějších předpisů a některé další.⁶

³ Relativní obchod. *Business center. cz*[online]. [cit. 2012-05-02]. Dostupné z:

^{4, 5, 6} Bejček, J. *Nástin obchodního práva II.* 2. upravené vydání Brno: Masarykova univerzita, 2009. 3 s. ISBN 9788021050310

Níže uvedené dvě smlouvy patří k základním obligatorním závazkovým vztahům.

a) Smlouva o úvěru

Úvěr je jak pojmem právnickým, tak také i ekonomickým. Úvěrový vztah je možné definovat jako vztah, který vzniká při návratném poskytování finančních prostředků mezi subjekty dle dohodnutých podmínek. Účel, pro jaký je úvěr poskytován, je podle § 497 **ObchZ** zajištění úrokového výnosu z úvěrové sumy. V případě bankovního úvěru je většinou obsah smlouvy určen odkazem na bankovní podmínky což je v souladu s § 273 **ObchZ**. Podmínky nemusí být přílohou návrhu smlouvy a jsou připravovány zásadně věřitelem. V zájmu každého klienta by mělo být řádně se seznámit s obchodními podmínkami a případně se pokusit dohodnout na úpravě smlouvy.⁷

Průběh úvěrové smlouvy od jejího vzniku až po ukončení:

- Klient si zjistí prvotní informace o úvěru
- Klient si podá písemnou žádost o poskytnutí úvěru
- Banka posoudí žádost klienta
- Banka s klientem uzavře úvěrovou smlouvu
- Banka kontroluje plnění úvěrových podmínek
- V případě dodržení všech závazků ze smlouvy, řádné ukončení smlouvy o úvěru
- V případě nedodržování závazků ze smlouvy, banka uplatní sankční a zajišťovací prostředky z plynoucí z úvěrové smlouvy⁸

Smlouva o úvěru je upravená v **ObchZ § 497 až § 507**. Většina ustanovení má dispozitivní povahu, kogentními ustanoveními jsou pouze § 497 a § 499. Úvěrová smlouva nevyžaduje ke své platnosti písemnou formu a řadí se dle teorie obchodního práva mezi obligatorní typové (nominální) obchody. Řídí se třetí částí obchodního zákoníku bez ohledu na povahu účastníků závazkového vztahu - viz taxativní výčet § 261 odst. 3 **ObchZ**, a to konkrétně písm. d).⁹

V základním ustanovení smlouvy o úvěru se **věřitel** zavazuje, že na základě požádání **dlužníka** poskytne v jeho prospěch finanční prostředky, a to v době stanovené v požadavku bez zbytečného odkladu. Naopak **dlužník** se ve smlouvě zaručuje za včasné navrácení půjčených finančních prostředků a zaplacení úroků. Stanoví-li smlouva účel, na který může

⁷ Marek, K..*Smluvní obchodní právo kontrakty*. Brno:Masarykova univerzita, 2006. 166 s. ISBN 8021040041

⁸ Marek, K..*Smluvní obchodní právo kontrakty*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 167 s. ISBN 8021040041

⁹ Švarc, Z. a kolektiv. *Základy obchodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. 314 -316 s. ISBN 80-86898-51-2

dlužník finanční prostředky pouze využít, může věřitel omezit finanční prostředky na plnění dlužníka, které jsou určeny pouze pro tento účel. **Česká měna** není podmínkou, smlouva může být sjednána i v jiné měně, pokud to není v rozporu s devizovými předpisy. Dlužník se zavazuje vrátit peněžní prostředky a úroky v měně, ve které si je půjčil, pokud není ve smlouvě dohodnuto jinak. Lhůta na poskytnutí peněžních prostředků je buď stanovena ve smlouvě, a pokud tomu tak není, může dlužník uplatnit nárok na poskytnutí prostředků po dobu, dokud některá ze stran smlouvy ji nevyhoví.¹⁰

Pokud není **výpovědní lhůta** stanovena, řídí se následujícími pravidly uvedenými v **§ 500 ObchZ**:

- dlužník může smlouvu vypovědět s okamžitou platností;
- věřiteli běží výpovědní lhůta k poslednímu dni kalendářního měsíce následující po měsíci, v němž byla výpověď doručena dlužníkovi.

Platba úroků probíhá dlužníkem ve sjednané výši, jinak v nejvyšší přípustné výši stanovené zákonem, a to nejdéle koncem každého kalendářního roku, v případě že lhůta pro vrácení peněžních prostředků je delší než rok. V případě, že dlužník vrací peněžní prostředky ve splátkách, i úroky z této splátky mají splatnost v den splátky. Peněžní prostředky je dlužník povinen vrátit buď ve sjednané lhůtě, nebo do jednoho měsíce ode dne požádání věřitelem.¹¹

Odstoupení od smlouvy věřitelem a požadování zaplacení dlužné částky včetně úroků je možné dle **§ 505 - § 507 ObchZ** v případě:

- zániku nebo zhoršení zajištění závazku v době trvání smlouvy, pokud dlužník nedoplnil zajištění na původní rozsah v přiměřené lhůtě;
- dlužníkovou prodlení vrácení více než dvou splátek nebo jedné splátky ve lhůtě delší než tři měsíce;
- využití peněžních prostředků k jinému než sjednanému účelu.

¹⁰ Plíva, S., Elek, Š., Liška, P., Marek, K.. *Bankovní obchody*. Praha: ASPI, 2009. 81 - 83 s. ISBN 9788073574338

¹¹ Marek, K..*Smluvní obchodní právo kontrakty*. Brno:Masarykova univerzita, 2006. 175-176 s. ISBN 8021040041

Smlouva o úvěru a spotřebitelský úvěr představují dva zdánlivě odlišné "smluvní typy", které doprovázejí určitá specifika především pohledem míry kogentnosti a dispozitivnosti jejich smluvní úpravy. Jak již bylo výše zmíněno, smlouva o úvěru se řadí do skupiny typových (nominálních) obchodních závazkových vztahů a řídí se třetí částí ObchZ bez ohledu na povahu účastníků - viz taxativní výčet § 261 odst. 3 ObchZ, a to konkrétně jeho písm. d).

„Celá část třetí obchodního zákoníku ("obchodní závazkové vztahy") se ovšem nepoužije na smluvní stranu, která není podnikatelem (typicky na spotřebitele), když je těmto zaručena aplikace ochranných ustanovení pohledem občanského zákoníku nebo zvláštních právních předpisů ve prospěch "slabší" smluvní strany v intencích § 262 odst. 4 ObchZ, a to zejména v oblasti tzv. spotřebitelských smluv (mimo jiné § 55 ObčZ a § 56 ObčZ).“¹²

V případě, že dlužníkem je fyzická osoba, která nejedná v rámci svého podnikání, vztahuje se na ni speciální úprava určená k ochraně „slabší“ smluvní strany, a to Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

b) Smlouva o půjčce

Smlouva o půjčce se řadí mezi obligatorní kombinované obchody, to znamená, že je popsána v ObčZ a řídí se jí veškeré vztahy, kde jako subjekty vystupují pouze podnikatelé. V ObčZ je upravena v hlavě V., paragrafy § 657 a § 658.

V základním vymezení pojmu smlouvy o půjčce figuruje opět věřitel, který se zavazuje dlužníkovi, že mu přenechá věci určené podle druhu, ve většině případů se jedná o peníze. Dlužník se naopak zavazuje, že věřiteli vrátí po uplynutí sjednané doby věci stejného druhu. V případě peněžité půjčky si strany mohou sjednat úroky, pokud se jedná o nepeněžitou půjčku, je možné sjednat plnění většího množství nebo lepší jakost. Smlouva o půjčce nemá předepsanou písemnou formu, ale z důvodu případného řešení sporů se to doporučuje.

Smlouvy o úvěru a smlouvy o půjčce jsou velice podobné smluvní typy. Hlavním rozdílem je, že u smlouvy o úvěru se jedná výlučně o finanční prostředky, naopak ve smlouvě o úvěru si lze půjčit i movité věci určené druhově. Smlouva o úvěru je

¹² Sadecký, L. *Smlouva o úvěru a spotřebitelský úvěr. Právní rádce*[online]. Vydáno 21. března 2012 [cit. 2012-15-02]. Dostupné z:<<http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-55114610-smlouva-o-uveru-a-spotrebitelsky-uver>>.

konsenzuální smlouvou¹³, u smlouvy o půjčce je podmínkou i předání předmětu půjčky. Dalším podstatným znakem smlouvy o úvěru je, že je úplatná, tzn. dlužník je povinen vrátit dlužnou částku včetně úroků. Ve smlouvě o půjčce tento znak není podstatným, platí pouze v případě, pokud se obě strany na placení úroků dohodnou.¹⁴

Domnívám se, že orientace spotřebitele ve výše uvedené problematice týkající se poměrně složité právní úpravy úvěrových smluv je velmi náročná. V současné hektické době spotřebitel odmítá prostudování několika právních materiálů, které jsou zároveň pro spotřebitele bez právního vzdělání příliš komplikované a nesrozumitelné. Proto bych navrhovala změnu aktuální právní úpravy do jednoho přehledně a logicky zpracovaného zákona.

¹³ smlouva, k jejímuž vzniku dochází již souhlasným projevem vůle smluvních stran, k jejich vzniku není nutné reálné konání (poskytnutí určité věci)

¹⁴ Vincúr, A. *Smlouva o úvěru a smlouva o půjčce, úvěr, půjčka*. Legalpro[online]. [cit. 2012-17-02]. Dostupné z: <<http://www.legalpro.cz/online-pravnik-info-zbozi-sluzby-veci/smlouva-o-uveru-a-pujcce>>.

3 Základní úvěrové produkty

Bankovní úvěr je půjčka peněz za předem stanovený úrok, který je uveden v procentech. Nejdůležitější pro spotřebitele je roční procentní sazba nákladů, která udává, kolik dlužník ročně zaplatí za úvěr navíc. Poskytování úvěrů obnáší značné riziko, proto si zprostředkovatelé úvěru za poskytování účtují úroky z půjčené částky a poplatky. V bankovní sféře je několik typů úvěrů, které jsou členěny dle různých kritérií, např. dle **poskytovatele** dělíme úvěry na bankovní (bankovní instituce) a nebankovní (soukromé instituce nebo investoři s dostatečným kapitálem). Dále dle **splatnosti** členíme na krátkodobé (splatnost do 1 roku), střednědobé (od 1 do 4 let), dlouhodobé (více jak 4 roky), dle **čerpání** na jednorázové (čerpání částky je jednorázové nebo podle dohodnutého kalendáře) a tzv. úvěrovou linku (klienti čerpají podle svých osobních potřeb maximálně do výše limitu úvěru). Dalšími kategoriemi podle subjektů, kterým jsou finanční prostředky poskytovány, jsou úvěry poskytnuté fyzickým osobám, právnickým osobám nebo tzv. mezibankovní úvěry pro města a obce.¹⁵

Mezi nejobvyklejší úvěrové produkty patří:

- a) **spotřebitelské úvěry** - nejsou určeny pro podnikatelské účely, poskytují je jak banky, finanční instituce tak i úvěrové společnosti, úrok se pohybuje v rozmezí 8,5 až 15,9 % ročně, běžně se splácí měsíčně, smlouva musí být písemná;
- b) **revolvingové úvěry** - jsou krátkodobé úvěry s možností obnovy, jsou účelové a na základě toho je i úroková míra u těchto úvěrů nižší, předmětem financování bývají oběžná aktiva, dlužník po splacení dlužné částky a dodržení podmínek úvěrové smlouvy může opět čerpat až do výše limitu;
- c) **kontokorentní úvěry** – jsou vedeny k běžnému účtu klienta, jsou neúčelové a nezajištěné (vyšší úroková sazba případně poplatky), umožňují čerpat z účtu peníze i v případě nedostatečné hotovosti na běžném účtu, majitel účtu tak může jít do „mínusu“, maximální výše debetu je možná pouze do výše stanoveného úvěrového limitu, klient je povinen částku vrátit zpravidla do 1 roku a to tak, že na svém účtu musí mít kladný zůstatek;¹⁶

¹⁵ *Charakteristika úvěrů*, Finanza[online]. Vydáno 28. prosinec 2010

[cit. 2012-28-02]. Dostupné z: < <http://www.fianza.cz/uvetry-a-pujcky/uvetry/398-charakteristika-uveru>>.

¹⁶ Marek, K..*Smluvní obchodní právo kontrakty*. Brno:Masarykova univerzita, 2006. 168 s. ISBN 8021040041

- d) **dodavatelské úvěry** – jsou krátkodobé úvěry, jsou hlavními nástroji externího financování, poskytovány dodavatelem odběrateli a to ve formě odložení platby za dodané zboží, jsou zajišťovány směnkami, jejich výhodou pro odběratele je, že koupené zboží přechází do jeho vlastnictví, aniž by za něj zaplatil;
- e) **leasingové úvěry** – jsou úvěry sloužící k pronájmu movité věci (movitost, která je využívána, ale není ve vlastnictví plátce), rozlišují se dva druhy:
- **operativní leasing** – předmět leasingu je pronajímán na výrazně kratší dobu než je doba životnosti (na konci předmět leasingu zůstává leasingové společnosti), tento druh leasingu využívají spíše podnikatelé;
 - **finanční leasing** – předmět leasingu je pronajímán na delší dobu a po ukončení leasingového úvěru je na základě kupní smlouvy převeden do majetku leasingového nájemce, využívají ho spíše fyzické osoby;
- f) **spotřební úvěry** - jsou poskytovány fyzickým osobám a domácnostem, využívají se především k financování nákupu spotřebních předmětů, splácí se pravidelně včetně úroků a dělí se na:
- přímý spotřební úvěr, který se sjednává přímo mezi klientem a bankou,
 - nepřímý úvěr, kde vstupuje mezi banku a klienta obchodník, který nejen prodává klientovi zboží, ale také zprostředkovává úvěr;
- g) **hypoteční úvěry** - jsou poskytovány fyzickým i právnickým osobám, musí být vždy zajištěné zástavním právem k nemovitosti na území České republiky, zástavou bývá financovaná nemovitost, existují dva druhy hypotečních úvěrů:
- účelová hypotéka, kdy částka musí být využita pouze na nemovitost,
 - neúčelová - v tomto případě může být úvěr použit na financování čehokoliv.¹⁷

Následující kapitoly bakalářské práce se zaměřují na právní úpravu výše uvedeného **spotřebitelského úvěru**, protože dne 10. května 2010 po podpisu prezidenta České republiky byl dokončen proces přijetí Zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů. Od 1. ledna 2011 nabyl zákon účinnosti a tím byl nahrazen Zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru.

¹⁷ *Druhy úvěrů*. I-úvěr.eu[online]. Vydáno 2010 [cit. 2012-28-02]. Dostupné z: < <http://www.i-uver.eu/druhy-uveru/>>.

4 Subjekty spotřebitelské smlouvy

Občanský zákoník přímo upravuje spotřebitelskou smlouvu v § 52 až § 62. V § 52 jsou vymezeny základní subjekty spotřebitel a dodavatel. **Spotřebitel** byl dříve definován nejen v ObčZ, ale i v dalších dvou právních předpisech, proto nebylo jednoduché tento pojem jednoznačně uchopit.

- 1 **Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů § 52:** Spotřebitelem je osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.
- 2 **Zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru § 2:** Spotřebitelem je fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti a v jejíž prospěch je spotřebitelský úvěr sjednáván.
- 3 **Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele § 2 odst. 1):** Spotřebitel je fyzická nebo právnická osoba, která nakupuje výrobky nebo užívá služby za jiným účelem než pro podnikání s těmito výrobky nebo službami.

Od 1. srpna 2010, kdy vstoupil v účinnost nový **Zákon č. 155/2010 Sb. o ochraně spotřebitele**, se ujednotila definice pojmu spotřebitel. Komunitární právo říká, že spotřebitelem může být pouze fyzická osoba. Právnické osoby již nemají právní ochranu, jakou jim přiznával právní řád. Definice byla upravena tak, aby odpovídala evropskému spotřebitelskému právu.

Aktuální definice:

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů § 52:

Spotřebitelem je osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.

Zákon č. 145/2010 sb. o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů § 3 odst.

a): Pro účely toho zákona se rozumí spotřebitelem fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

*Limitujícím faktorem z hlediska dosahu úpravy je vymezení základních pojmů, tedy spotřebitele a profesionála. Spotřebitelem se podle směrnice v zásadě rozumí jenom fyzická osoba uskutečňující operaci mimo rámec své profesionální činnosti. Profesionálem je libovolná fyzická či právnická osoba soukromého nebo veřejného práva jednající v rámci své profesionální činnosti.*¹⁸

Pojmy spotřebitel a profesionál jsou popsány kruhovou definicí a sféra právnických osob jednající mimo rámec činnosti předmětu je nepokryta. Tato skutečnost způsobuje jisté obtíže při řešení právního režimu vztahů v národních právních řádech. Je však pochopitelné proč komunitární zákonodárce nechce rozšířit ochranu i na právnické osoby, u kterých předpokládá větší schopnost hájit vlastní zájmy.¹⁹

Druhým subjektem, který je uveden v § 52 odst. 2) ObčZ, je dodavatel. **Dodavatelem** je osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti. Tento pojem řeší také § 2 odst. 1 písm. e) Zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, kde dodavatel je každý další podnikatel, který buď přímo nebo prostřednictvím jiných podnikatelů zprostředkovává prodávajícímu výrobky.

V případě **spotřebitelského úvěru** jako subjekty smlouvy mohou kromě spotřebitele figurovat věřitel a zprostředkovatel. Zákon č. 145/2010 Sb. v § 3 odst. b) charakterizuje **věřitele** jako osobu nabízející nebo poskytující spotřebitelský úvěr v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

Zprostředkovatelem podle § 3 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru je osoba, která není věřitelem a která v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání za odměnu nabízí spotřebiteli možnost uzavřít smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr s věřitelem nebo mu pomáhá tuto smlouvu uzavřít nebo ji jménem věřitele uzavírá.

Podle mého názoru je správné, že došlo ke sjednocení pojmu spotřebitel. Původní rozdílné úpravy spotřebitele mohly vést k dezorientaci. Za negativní jev hodnotím fakt, že současná právní úprava chrání spotřebitele jen jako fyzickou osobu. Dle mého názoru je

^{18, 19} Pelikánová, I. *Obchodní právo. Obligační právo – komparativní rozbor. 4. Díl.* Praha: ASPI, 2009. s. 69. ISBN 978-80-7357-428-4

chybné tvrzení, které považuje spotřebitele jako právnickou osobu, která má dostatek právních informací, profesionálních zkušeností a lepší dostupnost právních služeb, a tím jí není třeba chránit jako slabší smluvní stranu. Pro praxi to znamená určité zjednodušení, kdy není třeba při sporu rozhodovat, zda opravdu subjekt jednal v rámci podnikatelské či jiné obchodní činnosti, ale rozhodně došlo ke zhoršení právního postavení účastníka (právnické osoby) smlouvy.

Navrhovala bych ponechat sjednocení pojmu v jednotlivých zákonech, ale zároveň si myslím, že by bylo opět vhodné zařadit nepodnikatelskou právnickou osobu mezi spotřebitele, protože tento subjekt má mnohdy stejnou faktickou nevýhodu jako fyzická osoba v roli spotřebitele.

5 Právní úprava spotřebitelské smlouvy v České republice

Část spotřebitelských smluv je v ObčZ rozdělena do čtyř oddílů. V prvním z nich jsou popsána základní (obecná) ustanovení o spotřebitelských smlouvách. Uzavírání smluv distančním způsobem (bez současné fyzické přítomnosti) je upraveno v druhém oddílu. Třetí oddíl je věnován smlouvám uzavíraným mimo obchodní prostory. Závěrečný oddíl upravuje spotřebitelské smlouvy o dočasném užívání ubytovacího zařízení (tzv. timesharing) a jiných rekreačních službách.

Dne 25. května 2011 byl Poslanecké sněmovně vládou České republiky předložen nový návrh ObčZ a 8. června návrh prošel prvním čtením. Dne 20. února 2012 byl podepsán prezidentem České republiky a 1. ledna 2014 nabude nový občanský zákoník účinnosti.²⁰

Při vlastním vzniku nového ObčZ probíhala jednání týkající se otázky, zda spotřebitelské smlouvy patří do ObčZ. V současném ObčZ jsou spotřebitelské smlouvy upraveny v § 52 - § 62 a jsou definovány dle § 52 odst. 1). Spotřebitelskými smlouvami jsou smlouvy kupní, smlouvy o dílo, případně jiné smlouvy, pokud smluvními stranami jsou na jedné straně spotřebitel a na druhé straně dodavatel.

Problematika začlenění spotřebitelských smluv do ObčZ

Hlavním aspektem pro začlenění spotřebitelských smluv do obligační části ObčZ byla nutnost shody ObčZ se standarty kontinentálního práva a splňovat sjednocující roli k celé problematice soukromého práva. Nový ObčZ vychází ze stávající právní úpravy, ale nejedná se o doslovné převzetí. Zahrnuje navíc doposud netransponované normy příslušných směrnic Evropské unie a upravuje interpretační a aplikační nedostatky. V současném ObčZ jsou spotřebitelské smlouvy obsaženy v obecných ustanoveních, oproti tomu jsou v novém kodexu uvedeny v části závazkového práva, resp. do relativních majetkových práv.

²⁰Autoři iDnes.cz, *Klaus podepsal nový občanský zákoník*. iDnes.cz[online]. Vydáno 20. února 2012 [cit. 2012-29-02]. Dostupné z: < http://zpravy.idnes.cz/klaus-podepsal-novy-obcansky-zakonik-ktery-meni-vse-od-najmu-po-zaveti-1mq-/domaci.aspx?c=A120220_155219_domaci_brd>.

Argumentem pro nezačlenění spotřebitelské smlouvy do ObčZ je skutečnost, že oblast spotřebitelských smluv je poměrně nová a z právního hlediska ne tak dobře prověřená. V posledních letech byla proto velmi často upravována. Kromě toho v celkovém kontextu zákona, který by měl být obecným kodexem českého soukromého práva, působí ustanovení o ochraně spotřebitele do značné míry nelogicky. ObčZ by měl být stabilním bodem právního systému a proto je nutné, aby byl přijat v podobě, která bude vyžadovat minimální počet úprav. Česká právní úprava spotřebitelských smluv je závislá na stavu a vývoji spotřebitelských smluv v Evropské unii, kde úprava smluv je v dnešní době ne zcela konzistentní a systematická. Spotřebitelské smlouvy čekají vlivem nových směrnic Evropské unie nemalé změny a novelizace.²¹

Přes veškeré argumenty proti zařazení spotřebitelských smluv do ObčZ se v konečné verzi staly jeho součástí. Osobně se domnívám, že toto rozhodnutí v budoucnosti zkomplikuje přijetí dalších norem, které se budou týkat spotřebitelských smluv. Jak již bylo výše řečeno ObčZ by měl být stabilní a jeho úpravy minimální, proto bude nutné novelizovat buď samotný ObčZ a nebo zákony, které upravují spotřebitelské smlouvy. Těmito změnami by mohlo opět dojít k rozdílným úpravám jednotlivých částí, např. jak tomu bylo v minulosti u nejednotného vysvětlení pojmu spotřebitel v jednotlivých zákonech.

²¹Kofroň, M. *Patří spotřebitelské úvěry do občanského zákoníku*. Právní rádce[online]. Vydáno 29. září 2011[cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-53042260-patri-spotrebitelske-pravo-do-obcanskeho-zakoniku>>.

6 Komunitární právní úprava

Vstupem České republiky do Evropské unie (dále jen EU) 1. května 2004 vznikl požadavek maximální harmonizace a slučitelnosti právních předpisů naší země s legislativou Evropského společenství (dále jen ES). Postupné sblížování a sladění národního právního řádu s komunitárním právem je zakotveno v Evropské dohodě a představuje časově i věcně náročný a komplikovaný proces. Prakticky to znamená přizpůsobit české právní předpisy (platné, ve stádiu přípravy i návrhu) předpisům komunitárního práva. Proces sblížování byl připravován formou vládních usnesení již od roku 1991. K 1. lednu 1994 vznikla na základě Maastrichtské smlouvy EU, která ale nemá právní subjektivitu, proto je v souvislosti s právem používáno spojení právo nebo legislativa ES. Vzhledem k tomu, že se ale názory na správné označení liší, lze zaznamenat často i označení právo nebo legislativa EU.²²

Lisabonská smlouva, která pozměňuje Smlouvu o EU a Smlouvu o založení Evropského společenství a která byla podepsána v Lisabonu 13. prosince 2007, podporuje další rozšiřování ochrany práv spotřebitele, což je obsahem i Listiny základních práv EU.²³

Komunitární právo zahrnuje v širším slova smyslu:

- veškeré právní normy ES, včetně obecných právních zásad, rozsudků Evropského soudního dvora a legislativy, která vyplývá ze zahraničních vztahů ES;
- a doplňuje právo obsažené v úmluvách a smlouvách uzavřených mezi členskými státy EU.

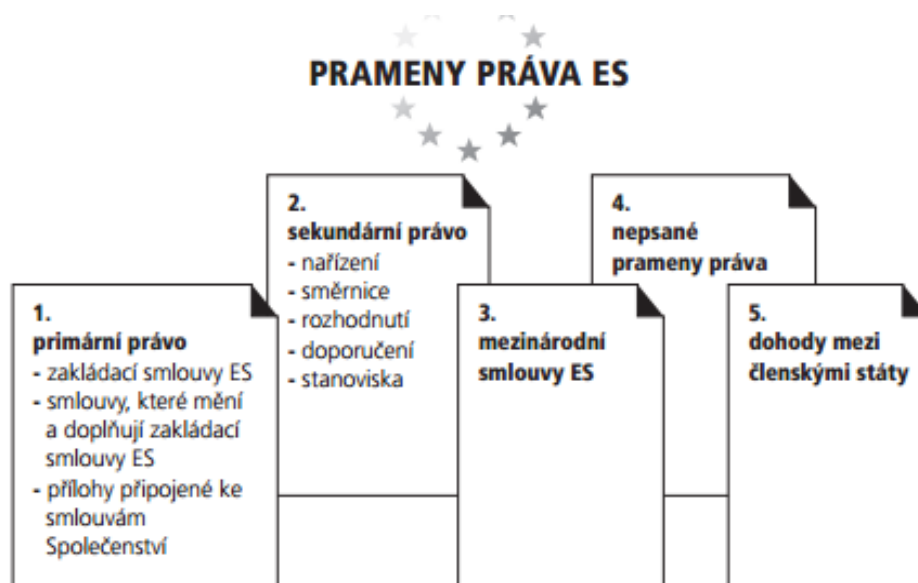
Právo Evropských společenství zahrnuje směrnice, nařízení, rozhodnutí přijatá na základě Smluv a další prameny práva, které tvoří dohromady primární právo Evropské unie a Společenství. V užším slova smyslu je komunitární právo představováno zakládacími Smlouvami, tzv. primární právo, a normativními akty, které byly přijaty evropskými institucemi jako prováděcí ustanovení smluv, tzv. sekundární právo (obr. 2). Všechny tyto zákony jsou *acquis* Společenství²⁴.

²² Čeladník, F. *Pozitivní vliv práva Evropské unie na český právní řád*. epravo[online]. Vydáno 4. Června 2009[cit. 2012-05-03]. Dostupné z:

<<http://www.epravo.cz/top/clanky/pozitivni-vliv-prava-evropske-unie-na-cesky-pravni-rad-56659.html>>.

²³ *Lisabonská smlouva – Smlouva pro Evropu 21. století*. europa.eu[online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://europa.eu/lisbon_treaty/take/index_cs.htm>.

²⁴ *Acquis communautaire* - francouzský termín využívaný pro právní řád Evropské unie, zaveden Maastrichtskou smlouvou

Obrázek 2: Prameny práva ES²⁵

Komunitární právo je součástí právního řádu každého členského státu Evropské unie a aplikuje se nejen v řízeních před Evropským soudním dvorem a Soudem prvního stupně, ale také v řízeních před národními soudy členských států. Má tak přímý dopad na všechny občany EU, kteří se jím musí řídit, popř. se mohou domáhat odškodnění, pokud se stát předpisy EU neřídil. Proto musí být *acquis communautaire* dostupné ve všech jazycích členských států EU. Vstupem do EU nastává právní situace, kterou lze charakterizovat jako tzv. normativní polycentrismus. Jeho podstata spočívá v koexistenci národního a komunitárního práva. Aplikaci komunitárního práva na právní řády jednotlivých členských zemí nelze provádět nahodile.²⁶

Princip **harmonizace** je nezbytný pro všestrannou a jednotnou ochranu spotřebitelů v ES a pro tvorbu fungujícího vnitřního trhu a využívání služeb i zahraničních poskytovatelů úvěrů. Z toho vyplývá fakt, že členské státy tak musí respektovat směrnice ES. „*V důsledku úplné harmonizace se vnitrostátní smluvní právo v oblasti působnosti maximálních harmonizačních pravidel stává nepoužitelným a členským státům nezbyvá žádný prostor pro úpravu v příslušné oblasti.*“²⁷

²⁵Informační centrum Evropské unie. *ABC práva Evropských společenství* [online]. Při Delegaci Evropské komise v České republice, 2001 [cit. 2012-15-03]. 58 s. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/publications/booklets/eu_documentation/02/txt_cs.pdf>. ISBN 80 - 238 - 7448 - 9.

²⁶Čeladník, F. *Pozitivní vliv práva Evropské unie na český právní řád*. epravo[online]. Vydáno 4. Června 2009[cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/pozitivni-vliv-prava-evropske-unie-na-cesky-pravni-rad-56659.html>>.

²⁷Dvořáková, I. *Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi*. Ostrava: Key Publishing s. r. o., 2010. 19 s. ISBN 978-80-7418-091-0

Aplikace komunitárního práva se vztahuje na vnitrostátní situace, a to buď bez závislosti na národním právu nebo prostřednictvím národního práva, do něhož bylo začleněno. Rok od roku se zvyšuje počet případů národního práva, které musí být řešeny v rámci komunitárního práva.

Vztah komunitárního a národního práva je řešen pomocí dvou níže uvedených základních zásad:

- a) zásada přednosti komunitárního práva před národním právem členského státu umožňuje aplikovat přednostně právní normu komunitárního práva před normami vnitrostátního práva členského státu;
- b) zásada bezprostředního účinku norem komunitárního práva umožňuje jedincům, při splnění určitých podmínek, se dovolávat práv před národními soudy a státními orgány.²⁸

Právo Společenství nemůže být národním právem zrušeno ani změněno a ve sporných případech má výsadní přednost. Pravidla jeho aplikace a implementace²⁹ jsou od českého práva specifická, proto je nutné se seznámit s českou i komunitární judikaturou³⁰.

Domnívám se, že přínosem komunitární právní úpravy je sjednocení různorodosti právních úprav přijatých na ochranu spotřebitelů v členských státech EU, která byla brzdícím momentem v pohybu zboží, osob, kapitálu a služeb. Kladem je také možnost se dovolávat práv před národními soudy a státními orgány.

Naopak jako negativní jev vnímám problém opožděného, nesprávného nebo neúplného provedení transpozice směrnic. Dalším problémem spotřebitele je nutnost dostatečného prostudování nejen všech českých právních norem, ale také norem komunitárního práva, které mají přednost.

²⁸ *Praktický průvodce komunitárním právem*. Praha: Česká advokátní komora, 2001[cit. 2012-06-03]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/files/181/BA_01_Z1.pdf>. ISBN D/2000/8965/1

²⁹ Zavedení určitých zásad do předpisů a zákonodárství

³⁰ Na základě konkrétních a shrnujících soudních rozhodnutí vznikají tzv. **judikáty**, které tvoří **judikaturu**, jež je návodem pro správnou interpretaci a aplikaci právních norem v praxi.

7 Transponování příslušných předpisů spotřebitelské smlouvy EU/ES do našeho právního řádu

Prezident Václav Klaus potvrdil 10. května 2010 svým podpisem přijetí zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, a dalších souvisejících předpisů, který nabyl účinnosti 1. ledna 2011.³¹ Tím byl zrušen předcházející zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, a do českého právního řádu tak byla transponována Směrnice Evropského parlamentu a Rady tzv. Consumer Credit Directive (CCD) číslo 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru, která nahrazuje níže uvedené původní čtyři směrnice:

1. směrnici 85/577/EHS o smlouvách uzavřených mimo obchodní prostory;
2. směrnici 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách;
3. směrnici 97/7/ES o smlouvách uzavřených na dálku;
4. směrnici 1999/44/ES o prodeji spotřebního zboží a zárukách.³²

Tyto směrnice jsou tak zkorigovány a aktualizovány v rámci jediného právního předpisu, který řeší původní neúplnost a problematické nedostatky. Nová směrnice zdůrazňuje úplnou harmonizaci smluvního práva Společenství v rámci problematiky spotřebitelů. V případě nejasností některých ustanovení je nejprve nutné je porovnat s příslušnou částí směrnice. Přednost má vždy výklad v souladu se směrnicí, pokud to není v rozporu s textem českých právních předpisů.³³

7.1 Změny ve spotřebitelském úvěru

Nový zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, a dalších souvisejících předpisů, se nevztahuje na hypotéky, nákup cenných papírů nebo zvýhodněné zaměstnanecké půjčky. Předmětem právní úpravy jsou pouze spotřebitelské úvěry v rozmezí 5.000,-- Kč až 1.880.000,-- Kč. Hranice 5.000,-- Kč se považuje za dosaženou i v případě, kdy si spotřebitel založí více smluv se stejným nebo podobným

³¹ Gürlich, R. *Nový zákon o spotřebitelském úvěru – 1.část*. Firemnifinance[online]. Vydáno 7. prosince 2010[cit. 2012-20-03]. Dostupné z:

<<http://firmy.finance.cz/zpravy/finance/290513-novy-zakon-o-spotrebitelskem-uveru-1-cast/>>.

³² Dvořáková, I. *Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi*. Ostrava: Key Publishing s. r. o., 2010. 21 s. ISBN 978-80-7418-091-0

³³ Carbol, K. *Jaké změny přinesl nový zákon o spotřebitelském úvěru*. Sdružení obrany spotřebitelů[online]. Vydáno 31. března 2011[cit. 2012-20-03]. Dostupné z:

<<http://www.spotrebitele.info/informani-kampa/252-jake-zmny-pinesl-novy-zakon-o-spotrebitelskem-uveru.html>>.

účelem v období 12ti měsíců, které jednotlivě nepřesahují 5.000,-- Kč u stejného poskytovatele.

Zákon č. 145/2010 Sb. přináší následující podstatné změny pro spotřebitele.

7.1.1 Informační povinnosti

Informační povinnost poskytovatele při uzavírání smluv byla rozšířena a na základě tohoto zákona rozdělena do čtyř celků:

1. informace poskytnuté v rámci marketingové prezentace smluv o spotřebitelském úvěru;
2. informace poskytnuté před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru;
3. informace uvedené ve smlouvě o spotřebitelském úvěru;
4. informace poskytnuté po dobu trvání smlouvy o spotřebitelském úvěru.

1. Informace poskytnuté v rámci marketingové prezentace smluv o spotřebitelském úvěru

V rámci marketingových kampaní prezentující smlouvy o spotřebitelském úvěru byla nastavena přísná pravidla, která upravují, jaké informace musí být spotřebiteli sděleny a jakým způsobem. Reklamní kampaň by měla obsahovat informace o nákladech spotřebitelského úvěru, např. celkovou výši úvěru a celkovou částku splatnou spotřebitelem, výši jednotlivých splátek, výši sazby RPSN, úrokovou sazbu, poplatky spojené s úvěrem a další důležitá sdělení o případném uzavření doplňkového pojištění. Způsob sdělení musí být jasný, výstižný a zřetelný.

Na základě těchto podkladů si spotřebitel může jednodušeji porovnat nabídky různých poskytovatelů úvěrů a vyhodnotit tak snáze výhodnost nabízených produktů. Pro poskytovatele v případě nedodržení těchto informačních povinností vyplývají ve správním řízení sankce, a to až do výše 500.000,-- Kč.³⁴

³⁴ Mikuláš, Z. a Slezák, O. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. epravo.cz[online]. Vydáno 11. června 2010 [cit. 2012-20-03]. Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-spotrebitelskem-uveru-63132.html>>.

2. Informace poskytnuté před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru

Druhou kategorií jsou informace, se kterými dle zákona musí poskytovatel seznámit spotřebitele ještě před uzavřením smlouvy. Jedná se o údaje ekonomického charakteru, které musí obsahovat veškeré náklady spotřebitele, které vzniknou v souvislosti se spotřebitelským úvěrem. Mezi takové informace řadíme:

- druh spotřebitelského úvěru;
- celkovou výši spotřebitelského úvěru a podmínky jeho čerpání;
- dobu trvání spotřebitelského úvěru;
- výpůjční úrokovou sazbu;
- celkovou částku splatnou spotřebitelem a RPSN na spotřebitelský úvěr;
- výši, počet a četnost plateb, jež má spotřebitel provést;
- poplatky za vedení jednoho nebo více účtů zaznamenávajících platební transakce a čerpání;
- stanovení úrokové sazby použitelné v případě opožděných plateb nebo smluvní pokuty v případě prodlení spotřebitele;
- případné požadované zajištění;
- právo na odstoupení od smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr;
- právo na předčasné splacení spotřebitelského úvěru;
- a jiné (výčet povinností obsahuje příloha č. 2 zákona o spotřebitelském úvěru).³⁵

Informace by měly být písemné, všechny údaje uvedeny stejně výrazně a spotřebiteli předány s „dostatečným předstihem“. Zákon bohužel dál nerozvádí, co označuje pojem dostatečný předstih, z čehož v praxi mohou vyplývat značné problémy.

Není-li smlouva v písemné podobě a nebo jí chybí výše uvedené předepsané náležitosti, nepozbývá platnosti. Pokud ale spotřebitel poukáže na tyto nedostatky ve smlouvě, úročí se spotřebitelský úvěr jen ve výši diskontní sazby, kterou vyhlásila ČNB v době uzavření smlouvy. Jiné platby spotřebitelského úvěru se stávají neplatnými.

U spotřebitelského úvěru sjednaného na dálku pomocí komunikačních prostředků mohou být informace sděleny bezprostředně až po uzavření smlouvy. Lze využít

³⁵ *Jaké údaje musí obsahovat smlouva o spotřebitelském úvěru, a co se stane, když je neobsahuje?*. dtest.cz[online]. [cit. 2012-22-03]. Dostupné z: < <http://www.dtest.cz/nejcastejsi-problemy/jake-udaje-musi-obsahovat-smlouva-o-spotrebitelskem-uveru-a-co-se-stane-kdyz-je-neobsahuje/81>>.

čtyřstránkového formuláře, který je přílohou zákona, ale pouhé předání formuláře spotřebiteli nestačí. Dle zákona je považováno za nedostatečné a poskytovatel je povinen informace spotřebitelům ještě vysvětlit. V případě nedodržení výše uvedeného se jedná o správní delikt, kdy může být poskytovateli uložena pokuta do výše 5.000.000,-- Kč.

3. Informace uvedené ve smlouvě o spotřebitelském úvěru

Zákon provádí revizi dosavadní smluvní dokumentace ve smyslu povinné informovanosti spotřebitele o bezplatném výpisu z účtu, odstoupení ve stanovené lhůtě od smlouvy o spotřebitelském úvěru, předčasném splacení spotřebitelského úvěru a nákladech s tím souvisejících, možnosti mimosoudního řešení spotřebitelských sporů pomocí finančního arbitra. Nebude-li smlouva splňovat výše uvedené požadavky zákona, lze uložit poskytovateli pokutu až 5.000.000,-- Kč a sankci úročení poskytnutého úvěru diskontní sazbou České národní banky (ČNB) po dobu účinnosti úvěrové smlouvy. Poskytovatel je povinen vystavit spotřebiteli, v případě jeho žádosti, i kopii návrhu smlouvy.

4. Informace poskytnuté po dobu trvání smlouvy o spotřebitelském úvěru

Na všechny druhy spotřebitelských úvěrů se vztahuje povinnost informovat spotřebitele o změně výpůjční úrokové sazby. Informační povinnost po celou dobu trvání smlouvy je pouze u úvěrů poskytnutých ve formě možnosti přečerpání. Porušení těchto ustanovení nepodléhá žádné sankci. Změny v informační povinnosti výrazně pozmění obsah marketingové a smluvní dokumentace a způsobí nárůst administrativy.³⁶

7.1.2 Bonita spotřebitelů

Zvýšená pozornost je věnována i **bonitě spotřebitelů** ohledně schopnosti splácení spotřebitelského úvěru. Poskytovatel má právo využít informací přímo od spotřebitele a nebo z přístupných databází. Údaje od spotřebitele musí být přesné, úplné a pravdivé. Mezi dostupné úvěrové registry patří Bankovní (BRKI) a Nebankovní registr clientských informací (NRKI) nebo databáze SOLUS, které jsou v současné době neodmyslitelnou součástí schvalovacích procesů důvěryhodných institucí. Při porušení této povinnosti lze uložit pokutu ve výši až 2.000.000,-- Kč.³⁷

³⁶ Mikuláš, Z. a Slezák, O. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. epravo.cz[online]. Vydáno 11. června 2010 [cit. 2012-22-03]. Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-spotrebitelskem-uveru-63132.html>>.

³⁷ *Zákon o spotřebitelském úvěru přináší větší ochranu spotřebitelů*. Creditbureau.cz [online]. [cit. 2012-22-03]. Dostupné z:

7.1.3 Vázaný spotřebitelský úvěr

Ve vázaném spotřebitelském úvěru, nebo-li v ručení poskytovatele úvěru za obchodníka, došlo k posílení ochrany spotřebitele, a to v jakémkoli případě odstoupení od smlouvy o koupi zboží. Úvěrová smlouva tak zaniká a obchodník je povinen vrátit uhrazenou kupní cenu a poskytovatel přijmout zpět poskytnutý úvěr. Poskytovatel se stává nově ručitelem za obchodníka v případě, že obchodník nevrátí spotřebiteli kupní cenu přiznanou soudem. U vázané kupní smlouvy je účelné dostatečné prověření obchodníka poskytovatelem úvěru.

7.1.4 Zprostředkovatelé

Ze zákona může smlouvu nabízet i uzavírat, v rámci své podnikatelské činnosti, i zprostředkovatel spotřebitelských úvěrů, který musí splňovat i veškeré stanovené informační povinnosti. Při porušení informačních povinností nesou veškeré důsledky poskytovatelé úvěru, proto je dobré zprostředkovatele dostatečně proškolit. Pokud poskytovatel využívá služeb zprostředkovatele, je vhodná úprava smluvní dokumentace pro případ oprávněných nároků ze strany spotřebitele. Výši provize zprostředkovatele lze zahrnout do výpočtu RPSN.

7.1.5 Odstoupení od smlouvy

Dle nového zákona má spotřebitel právo odstoupit od smlouvy o spotřebitelském úvěru bez udání důvodu do 14ti dnů ode dne uzavření smlouvy. Tím vzniká poskytovateli nárok na vrácení jistiny a právo již jen na náhradu nevratných poplatků již zaplacených poskytovatelem a nárok na úhradu úroků za období jistiny do dne jejího vrácení.

7.1.6 Předčasné splacení úvěru

Spotřebitel má možnost úvěr i předčasně splatit, věřitel má v tomto případě právo na náhradu nutných a odůvodněných nákladů v maximální výši 1 % z uhrazené zbývající části jistiny a úroků, pokud by smlouva trvala po celou dobu platnosti.³⁸

<<http://www.creditbureau.cz/Novinky/Novinky/Pages/Z%C3%A1kon-o-spot%C5%99ebitelsk%C3%A9m-%C3%BAv%C4%9Bru---v%C4%9Bt%C5%A1%C3%AD-ochrana-pro-spot%C5%99ebitele.aspx>>.

³⁸ Mikuláš, Z. a Slezák, O. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. epravo.cz[online]. Vydáno 11. června 2010 [cit. 2012-23-03]. Dostupné z:

<<http://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-spotrebitelskem-uveru-63132.html>>.

7.1.7 Vypovězení úvěrové smlouvy

Spotřebitel může smlouvu o spotřebitelském úvěru na dobu určitou **kdykoli vypovědět**. Poskytovatel jen tehdy, když si tuto možnost dohodne se spotřebitelem písemně. Je-li smlouva vypovězena, tuto otázku, co se týče smluvních stran, zákon neřeší.

7.1.8 Změna živnostenského zákona

Přijetím zákona dochází i ke **změně živnostenského zákona**, protože poskytování spotřebitelských úvěrů bude hodnoceno jako podnikatelská činnost patřící do skupiny živností vázaných. Poskytovatelům spotřebitelských úvěrů tak vznikla povinnost upravit svou zakladatelskou dokumentaci do 31. prosince 2011 včetně zajištění odborné způsobilosti kvalifikovaného zástupce poskytovatele.³⁹

Domnívám se, že transponováním směrnice EU do českého práva byly splněny následující cíle:

- možnost zažádat o spotřebitelský úvěr v kterékoli členské zemi EU;
- zvýšená ochrana spotřebitelů proti podvodným jednáním poskytovatelů;
- harmonizace trhu se spotřebitelskými úvěry;
- stejná práva a shodné informační standardy pro spotřebitele;
- ochrana spotřebitelů před nadměrným zadlužením;
- uvádění informací na standardním formuláři;
- sjednocení definic základních pojmů;
- sjednocení otázek předčasného splacení úvěrů, odškodnění a možnosti odstoupení od smlouvy;
- pravidelná kontrola dodržování přijatých opatření Komise EU (každých pět let).

³⁹ Mikuláš, Z. a Slezák, O. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. epravo.cz[online]. Vydáno 11. června 2010 [cit. 2012-23-03]. Dostupné z: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-spotrebitelskem-uveru-63132.html>>.

Poslankyně Evropského parlamentu a místopředsedkyně Výboru EP pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele Zuzana Roithová (EPP-ED) ke směrnici uvedla: „*Kompromis, který se ve věci spotřebitelských úvěrů podařilo dosáhnout, je krok správným směrem. Umožní lidem vybrat si nejlepší nabídku od bankovních a úvěrových firem a hlavně zvýší ochranu spotřebitele. Spotřebitelé z Evropské unie budou mít snazší přístup k úvěru na zakoupení auta, ledničky nebo jiného zboží. Nová pravidla pomohou otevřít hospodářskou soutěž v oblasti úvěrů v celé sedmadvacítce a spotřebitelům umožní vybírat si úvěry v zahraničí.*“⁴⁰

7.2 Sporná témata smluv o spotřebitelském úvěru

Nový zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, a dalších souvisejících předpisů se nezabývá:

- řešením sporů prostřednictvím rozhodčích řízení (sjednávání rozhodčích doložek⁴¹ je v oblasti práva spotřebitelského považováno za nepřipustné, přesto že v obchodněprávních vztazích je běžnou praxí, výklad směrnice je problematický z hlediska jejích více jazykových verzí a z hlediska jejího vztahu k české právní úpravě rozhodčího řízení);
- otázkou úrokových stropů a roční procentní sazby nákladů (RPSN);
- postihy za nesplácení úvěru;
- neúměrně vysokou garancí v případě nízkých půjček;
- problematikou lichvy;
- otázkou jednoznačných postupů při změnách smlouvy (platební podmínky – např. změna čísla účtu, změna splácené částky aj.);

⁴⁰ *Evropský parlament přijal směrnici o spotřebitelských úvěrech.* euractiv.cz[online]. Vydáno 16. ledna 2008[cit. 2012-25-03]. Dostupné z: <<http://www.euractiv.cz/print-version/clanek/evropsky-parlament-prijal-smernici-o-spotrebitelskych-uverech>>.

⁴¹ Rozhodčí doložku lze definovat jako dohodu uzavřenou mezi stranami smlouvy, kterou se zavazují případný spor, vzešlý z předmetné smlouvy, řešit u rozhodčího soudu

8 Rozbor sporných problémů

Přijetí nového zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, a dalších souvisejících předpisů, který nabyl účinnosti 1. ledna 2011, přináší řadu sporných jevů. Níže uvedené postřehy jsou výsledkem činnosti právního oddělení nejmenované bankovní instituce, která se problematickými momenty v souvislosti s tímto novým zákonem zabývá:

1. Technické problémy týkající se úpravy softwaru

Dosud nebyly odstraněny nedokonalosti implementace v oblasti kreditních karet, kdy komplikace působí předávání předmluvních informací klientovi. Klient pouze obdrží informační tabulku se smluvními pásmo, ale nejsou zde uvedeny smluvní informace, které mají být součástí smlouvy.

2. Nutnost úprav v oblasti reklamy spotřebitelských úvěrů

Nejnáročnější se jevíly úpravy v rámci televizních reklam, protože během krátkého časového úseku je nutné klientovi sdělit jasným, výstižným a zřetelným způsobem následující informace:

- a) roční procentní sazbu nákladů;
- b) výpůjční úrokovou sazbu, a to spolu s údaji o veškerých poplatcích spojených se spotřebitelským úvěrem;
- c) celkovou výši spotřebitelského úvěru;
- d) výši jednotlivých splátek a celkovou částku splatnou spotřebitelem;
- e) dobu trvání spotřebitelského úvěru;
- f) v případě spotřebitelského úvěru ve formě odložené platby za konkrétní zboží nebo službu jejich cenu a výši případné zálohy;
- g) informaci o povinnosti uzavřít smlouvu o doplňkové službě související se spotřebitelským úvěrem, zejména pojištění, je-li uzavření takové smlouvy podmínkou pro získání spotřebitelského úvěru za nabízených podmínek a náklady na tuto službu nelze určit předem.⁴²

⁴² Zákon č.145/2010 Sb. o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů - příloha 1

Lze využít dva způsoby reklamy:

- V případě, že se v reklamě nevyskytuje žádný údaj o nákladech úvěru, pak není nutné výše uvedené informace v reklamě uvádět.

Příklad: *Nabízíme výhodný úvěr do 200.000,-- Kč.*

- Druhá varianta nastává v případě, když poskytovatel úvěru chce upozornit např. na výhodnou úrokovou sazbu nebo jakýkoli jiný příznivý údaj o nákladech úvěru. V tomto případě musí být reklama doplněna o reprezentativní příklad, který bude obsahovat právě všechny potřebné doplňkové informace.

Příklad: *Splácení 150.000,-- Kč: délka splácení 72 měsíců, měsíční splátka 3.170,--Kč, pojištění 3,99 % z měsíční splátky, roční úroková sazba 13,48 %, RPSN 16,05, celková cena 228.240,-- Kč, poplatek za uzavření smlouvy 0 Kč. Touto nabídkou nevzniká právní nárok na poskytnutí úvěru. Tato nabídka platí do 31. 5. 2011.*⁴³

Z důvodu výše zmíněné změny se některé z finančních institucí dosud neodvážily natočit reklamu týkající se spotřebitelského úvěru. Jako příklad lze uvést Raiffeisen bank. Opakem jsou společnosti, které takové reklamy natočily, a diváci je mohou shlédnout v televizi. Jedná se o Cetelem, Českou spořitelnu, GE Money bank, Home Credit, UniCredit bank a další. Jednotlivé reklamy vždy obsahují reprezentativní příklad, který uvádí všechny požadované informace. Za značný problém považuji ovšem fakt, že informace v reklamách jsou špatně čitelné, čímž není splněn požadavek jasnosti a zřetelnosti.

Reprezentativní příklady potvrzují skutečnost, že pokud reklama obsahuje veškeré zákonem předepsané informace, nemusí si již potencionální klient vyhledávat jednotlivé položky v sazebníku.

Žádoucí je, aby se spotřebitelé dočkali co nejdříve naprosto zřetelných a jasných reprezentativních příkladů v televizních reklamách. V případě porušení této povinnosti hrozí bankám podle § 20 zákona o spotřebitelském úvěru až 5ti milionová pokuta. Dozor nad porušováním zákona provádí ČNB.

Všeobecně lze konstatovat, že vlastní klienti nejsou znalí zákona. Z toho vyplývá, že svá práva neumí využít. Jejich další chybou je, že ve většině případů nepostrádají uvedení

⁴³ Hovorka, J. *Banky novými reklamami na úvěry riskují milionovou pokutu*. mesec.cz[online]. Vydáno 11. května 2011[cit. 2012-25-03]. Dostupné z: <<http://www.mesec.cz/clanky/banky-novymi-reklamami-na-uvery-riskuji-milionovou-pokutu/>>.

hodnoty RPSN, která vyčísluje celkovou procentní sazbu nákladů za jeden rok. Tuto liknavost spotřebitele je možné vysvětlit jeho přesyceností z reklam a velkým rozsahem úvěrových smluv.

3. Zjišťování bonity spotřebitelů

V předcházejícím období existovaly na finančním trhu úvěry, u kterých se bonita spotřebitelů nezkoumala. Úvěry měly vysoké zajištění (půjčená částka byla nižší než hodnota zajištění, např. pomocí nemovitosti).

V současnosti je stanovení bonity spotřebitelů podmínkou uzavření úvěrové smlouvy. Nutností je souhlas spotřebitele s poskytnutím údajů a jejich ověřením v registru.

4. Problematika vázaného spotřebitelského úvěru

Vázaný spotřebitelský úvěr lze dle nového zákona poskytovat, ale je pro finanční instituty značným rizikem. Proto se na něj specializují pouze úvěrové společnosti a ne banky.

5. Odstoupení od smlouvy

V případě odstoupení od smlouvy se žádné poplatky neplatí a vrací se pouze jistina a úroky za dobu trvání úvěru. Ztrátu pocítují spíše bankovní instituce z důvodu administrativních poplatků.

6. Rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách

Možnost zneužití rozhodčího řízení u spotřebitelských smluv bude od 1. dubna 2012 menší, a to díky novele zákona, které má číslo 19/2012 Sb. Novela obsahuje několik důležitých ustanovení, která mají ochránit spotřebitele proti nekalým praktikám. Dříve úvěrové firmy podsunuly do spotřebitelské smlouvy klauzuli, že pokud dojde ke sporu, nebude ho řešit soud, ale rozhodce určený firmou. Doložky byly psány malým písmem a byly součástí smlouvy v nejméně viditelném místě. Spory řešené rozhodci znamenaly pro spotřebitele jediné, a to že spotřebitel téměř každý spor prohraje. Rozhodci byli většinou podjatí a spor rozhodovali ve prospěch úvěrové firmy. Rozhodčí nález byl většinou konečný a spotřebitel se již nemohl obrátit na soud.⁴⁴

⁴⁴ *Rozhodčí doložky už od dubna nepůjde tak snadno zneužít.* novinky.cz[online]. Vydáno 28. března 2012[cit. 2012-30-03]. Dostupné z: <<http://www.novinky.cz/finance/263134-rozhodci-dolozky-uz-od-dubna-nepujde-tak-snadno-zneužit.html>>.

Nyní od 1. dubna 2012, kdy proběhla novelizace zákona, platí, že pokud se strany dohodnou na řešení sporu rozhodcem, musí být o tom sepsána samostatná smlouva. Pokud by smlouva nebyla sepsaná zvlášť, ale jako součást podmínek smlouvy hlavní, pak bude hlavní smlouva neplatná. V doložce musí být uvedeny pouze pravdivé, přesné a úplné informace o rozhodci, o tom jak probíhá způsob nejen zahájení, ale i rozhodčí řízení, jaká je odměna rozhodce, jaké jsou druhy nákladů a jaká jsou pravidla pro jejich přiznání, místo konání rozhodčího řízení, způsob doručení nálezů a o tom, že pravomocný rozhodčí nález je vykonatelný. V případě pochybností o nálezů rozhodce se spotřebitel bude moci obrátit na soud, který ho přezkoumá. Soud bude vždy povinen nález přezkoumat z hlediska porušení předpisu na ochranu spotřebitele, nebo zda není v rozporu s dobrými mravy či veřejným pořádkem. V případě zjištění, že došlo k pochybení, musí rozhodčí nález zrušit. Další inovací je povinnost rozhodce vlastnit vysokoškolský právnický titul a musí být zapsán v seznamu vedeném ministerstvem spravedlnosti. Zároveň nesmí pro jednu firmu řešit velké množství spotřebitelských sporů, což by mohlo podsouvat názor, že spolu úzce spolupracují⁴⁵.

Např. Raiffeisen bank rozhodčí doložky do roku 2009 používala, ale jelikož je nejvyšší soud judikoval za neplatné, od těchto doložek ustoupila.

⁴⁵ *Rozhodčí doložky už od dubna nepůjde tak snadno zneužít.* novinky.cz[online]. Vydáno 28. března 2012[cit. 2012-30-03]. Dostupné z: <<http://www.novinky.cz/finance/263134-rozhodci-dolozky-uz-od-dubna-nepujde-tak-snadno-zneužit.html>>.

9 Právní úprava spotřebitelské smlouvy Velké Británie

Směrnice o spotřebitelském úvěru Credit Consumer Directive (CCD) byla přijata na zasedání Evropské rady v květnu 2008 a právní předpisy provádějící ustanovení směrnice vstoupily v platnost dne 1. února 2011. Cílem je regulace spotřebitelských úvěrů v celé Evropě a zvýšení ochrany spotřebitele.

Směrnice o spotřebitelském úvěru 2008/48/ES způsobila níže uvedené klíčové změny ve spotřebitelských úvěrech Velké Británie:

- povinnost věřitele poskytnout náležité, odpovídající a včasné informace o úvěru spotřebiteli;
- ověření bonity spotřebitele a prověření platební morálky v registrech;
- možnost odstoupení od smlouvy do 14 dnů bez udání důvodu (původní možnost byla pouze 7 dnů);
- nutnost informovat spotřebitele o postoupení smlouvy o úvěru z jednoho věřitele na druhého (původně informační povinnost nebyla uzákoněna).⁴⁶

CCD se nevztahuje na následující druhy dohod:

- úvěry malým podnikům a neregistrovaných subjektů;
- úvěry pod 200 EUR (která byla stanovena na £ 160);
- úvěry nad 75.000 EUR (která byla stanovena na £ 60,260);

Jednou z podmínek provádění Směrnice je, že nejen Velká Británie, ale i ostatní členské země EU musí principy Směrnice přijmout a zveřejnit v příslušných právních předpisech. Směrnice má za následek významné změny spotřebitelského úvěru z roku 1974. Změny se tak vztahují především na reklamu, úvěrové smlouvy, další marketingové materiály, školení zaměstnanců, podnikové procesy a na informační systémy (IT systémy).⁴⁷

Domnívám se, že cílem nové legislativy je aplikace harmonizovaných opatření a poskytnutí všem členským státům dostatečné flexibility k implementaci všech opatření. Z požadavku úplné harmonizace vyplývá, že legislativa týkající se smluv o spotřebitelských úvěrech je v případě členských států EU téměř shodná.

⁴⁶ Roberts, I., Hillis, B. *UK implementation of the Consumer Credit Directive*. fs.practicallaw.com[online]. Vydáno 12. ledna 2011[cit. 2012-01-04]. Dostupné z:< <http://fs.practicallaw.com/1-386-4264>>.

⁴⁷ Hare, M. *Consumer Credit Directive: key changes and new requirements from 1 February 2011*. wragge.com [online]. Vydáno 23. února 2011[cit. 2012-01-04]. Dostupné z:< http://www.wragge.com/analysis_7119.asp>.

10 Závěr

V lednu 2011 vstoupil v účinnost nový Zákon o spotřebitelském úvěru č. 145/2010 Sb., který posiluje postavení spotřebitele a je transpozicí Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru. Jeho přijetím byl zrušen stávající Zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru.

Zákon o spotřebitelském úvěru je aplikován v bankovní sféře již přes rok. Výsledkem jsou úpravy interních procesů a postupů bankovních institucí, a to v oblasti reklamy, bonity spotřebitele, informovanosti spotřebitele, zaškolování zaměstnanců aj. Osobně se domnívám, že to pro banky přineslo velké finanční náklady. Pro spotřebitele to ovšem tak velký přínos nemělo. Většina spotřebitelů totiž rozšířených možností nevyužívá. Z toho vyplývá, že spotřebitel ve své podstatě ignoruje avizované změny zákona z důvodu jeho nesystematičnosti a nepřehlednosti, a to v konečném důsledku znamená, že se vlastní vinou připravuje o vlastní finanční prostředky a veškeré možné výhody spotřebitele.

V aktuální legislativě je pojem spotřebitel jednoznačně definován, což lze považovat za správné, naopak negativně lze vnímat současnou právní úpravu, která se vztahuje na spotřebitele, a to pouze jako na fyzickou osobu. V praxi to přináší zjednodušení, ale není tím naplněna vize EU, která klade důraz na maximální ochranu spotřebitele. Za vhodné považuji zařadit nepodnikatelskou právnickou osobu mezi spotřebitele.

Některé nedostatky jsou způsobeny i komunitární úpravou této oblasti. Spotřebitele a jeho ochranu upravuje řada evropských směrnic, které se liší především ve vlastních pojmech. Mnohé nepřesnosti a rozdíly vznikají i nedokonalým překladem a nedůslednou až chybnou implementací do legislativy jednotlivých členských států EU, které mají často problém i s včasným provedením transpozice směrnic. Požadavek maximální harmonizace a slučitelnosti právních předpisů jednotlivých členských států EU s legislativou Evropského společenství způsobuje, že členským státům nezbývá žádný prostor pro úpravu v příslušné oblasti. Za přínos komunitární úpravy považuji možnost se dovolávat práv před národními soudy a státními orgány.

Zákon ovšem neřeší problematiku uzavírání rozhodčích doložek, které bývají často zneužívány v neprospěch slabší strany – spotřebitele. Doložky by měly být uzavírány na samostatné listině. Úprava rozhodčích doložek by měla v budoucnosti ještě výrazněji posílit postavení spotřebitele. Česká republika nesplnila svou povinnost, kterou jí ukládá čl. 24 Směrnice 2008/48/ES, tedy povinnost zajistit zavedení vhodných a účinných postupů pro mimosoudní řešení sporů, až do 31. března 2012. Od 1. dubna 2012 by tak mělo být zajištěno řešení mimosoudních sporů tak, aby spotřebitel, na základě využití této možnosti řešení sporů, nebyl zbaven ochrany, kterou mu aktuální právní úprava poskytuje. Novela o rozhodčích doložkách je v platnosti velmi krátkou dobu, nelze tedy její účinnost přesně vymezit. Teprve budoucnost ukáže, zda novela přispěje k větší ochraně spotřebitele.

V rámci spotřebitelského úvěru je v Evropské unii neustále prosazována snaha ochránit co nejvíce spotřebitele. Proto byla 15. listopadu 2011 v Úředním věstníku Evropské unie publikována **Směrnice Komise 2011/90/EU** ze dne 14. listopadu 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru, jež stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů (RPSN). Lhůta pro transpozici směrnice je stanovena na 31. prosince 2012, Ministerstvo financí předpokládá promítnutí jejích ustanovení do českého právního řádu v uvedeném termínu novelou přílohy č. 5 Zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, která upravuje výpočet roční procentní sazby nákladů na spotřebitelský úvěr.⁴⁸

Domnívám se, že v současné době nepřinese jakákoli změna zákona výrazné zlepšení ochrany spotřebitele. Souvisí to především s nízkou úrovní ekonomické a finanční gramotnosti spotřebitele a s jeho pohodlností využívat výhodné legislativy ve svůj prospěch.

⁴⁸ *Úřední věstník evropské unie – Směrnice Komise 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011.* mfcz.cz[online]. Vydáno 15. listopadu 2011[cit. 2012-06-04]. Dostupné z: <<http://www.mfcz.cz/cps/rde/xbcr/mfcz/2011-90-EU.pdf>>.

11 Resumé

The aim of the work is to introduce and describe the legislation which deals with credit contracts, especially with a consumer credit, and to form and to conclude the findings that are important for a today's consumer. The issue is seen in connection with community legislation changes regarding the transposition of relevant EU legislation into Czech law.

Recently, EU legislation has tackled a problem of consumer protection law. The main goal is to assure the highest protection of EU consumers as possible.

The bachelor thesis defines the basic division of business obligations. It compares credit contracts described in the Commercial Code, loan agreements described in the Civil Code and consumer contracts. Within the frame of consumer contract subjects there some basic terms defined – a consumer contract, a consumer, and a supplier.

Legal regulations of a consumer contract in the Czech Republic, in connection with all the changes since 2010, follow.

The conclusion presents an analysis of the problematic issues within the chosen topic, including the arguments and personal point of view in relation to the practical solution of the partial problems. The transposition of the Directive 2008/48/EC into UK law has been marginally mentioned as well.

12 Použitá literatura

1. Knižní literatura

- 1 Bejček, J. *Nástin obchodního práva II*. 2. upravené vydání Brno: Masarykova univerzita, 2009. 37 s. ISBN 978-80-2105-031-0
- 2 Bejček, J. *Obchodní závazky*. Brno: Masarykova univerzita, 1994. 362 s. ISBN 80-210-0601-3
- 3 Dvořáková, I. *Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi*. Ostrava: Key Publishing s. r. o., 2010. 79 s. ISBN 978-80-7418-091-0
- 4 Marek, K. *Smluvní obchodní právo kontrakty*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 417 s. ISBN 80-210-4004-1
- 5 Pelikánová, I. *Obchodní právo. Obligační právo – komparativní rozbor. 4. Díl*. Praha: ASPI, 2009. 395 s. ISBN 978-80-7357-428-4
- 6 Plíva, S., Elek, Š., Liška, P., Marek, K. *Bankovní obchody*. Praha: ASPI, 2009. 220 s. ISBN 978-80-7357-433-8
- 7 Švarc, Z. a kolektiv. *Základy obchodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. 476 s. ISBN 80-86898-51-2

2. Právní předpisy

- 1 Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- 2 Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- 3 Zákon č. 37/2004 Sb. o pojistné smlouvě
- 4 Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, ve znění pozdějších předpisů
- 5 Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- 6 Zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru
- 7 Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
- 8 Zákon č. 155/2010 Sb. o ochraně spotřebitele
- 9 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru
- 10 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 85/577/EHS o smlouvách uzavřených mimo obchodní prostory

- 11 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách
- 12 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 97/7/ES o smlouvách uzavřených na dálku
- 13 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 1999/44/ES o prodeji spotřebního zboží a zárukách
- 14 Novela zákona č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů ve znění pozdějších předpisů provedená zákonem č. 19/2012 Sb.

3. Elektronické prameny

- 1 Autoři iDnes.cz, *Klaus podepsal nový občanský zákoník*. iDnes.cz[online]. Vydáno 20. února 2010[cit. 2012-29-02]. Dostupné z:
<http://zpravy.idnes.cz/klaus-podepsal-novy-obcansky-zakonik-ktery-meni-vse-od-najmu-po-zaveti-1mq-/domaci.aspx?c=A120220_155219_domaci_brd>.
- 2 Carbol, K. *Jaké změny přinesl nový zákon o spotřebitelském úvěru*. Sdružení obrany spotřebitelů[online]. Vydáno 31. března 2011[cit. 2012-20-03]. Dostupné z:
<<http://www.spotrebitele.info/informani-kampa/252-jake-zmny-pinesl-novy-zakon-o-spotebitelskem-uvru.html>>.
- 3 Čeladník, F. *Pozitivní vliv práva Evropské unie na český právní řád*. epravo[online]. Vydáno 4. Června 2009[cit. 2012-05-03]. Dostupné z:
<<http://www.epravo.cz/top/clanky/pozitivni-vliv-prava-evropske-unie-na-cesky-pravni-rad-56659.html>>.
- 4 *Druhy úvěrů*. I-úvěr.eu[online]. Vydáno 2010 [cit. 2012-28-02]. Dostupné z:
<<http://www.i-uver.eu/druhy-uveru/>>.
- 5 *Evropský parlament přijal směrnici o spotřebitelských úvěrech*. euractiv.cz[online]. Vydáno 16. ledna 2008 [cit. 2012-25-03]. Dostupné z:
<<http://www.euractiv.cz/print-version/clanek/evropsky-parlament-prijal-smernici-o-spotrebiteleskych-uverech>>.
- 6 Klech, M. *K druhům obchodních závazkových vztahů*[online]. 2006 [cit. 2012-03-02]. 21 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Marek K. Dostupné z:
<http://is.muni.cz/th/108567/pravf_b/?lang=en;id=112412>

- 7 Vincúr, A. *Smlouva o úvěru a smlouva o půjčce, úvěr, půjčka*. Legalpro[online]. [cit. 2012-17-02]. Dostupné z: <<http://www.legalpro.cz/online-pravnik-info-zbozi-sluzby-veci/smlouva-o-uveru-a-pujcce>>.
- 8 *Charakteristika úvěrů*, Finanza[online]. Vydáno 28. prosinec 2010 [cit. 2012-28-02]. Dostupné z: <<http://www.fianza.cz/uvery-a-pujcky/uvery/398-charakteristika-uveru>>.
- 9 Gürlich, R. *Nový zákon o spotřebitelském úvěru – 1.část*. Firemnifinance[online]. Vydáno 7. prosince 2010[cit. 2012-20-03]. Dostupné z: <<http://firmy.finance.cz/zpravy/finance/290513-novy-zakon-o-spotrebitelskem-uveru-1-cast/>>.
- 10 Hare, M. *Consumer Credit Directive: key changes and new requirements from 1February 2011*. wragge.com [online]. Vydáno 23. února 2011[cit. 2012-01-04]. Dostupné z:<http://www.wragge.com/analysis_7119.asp>.
- 11 Hovorka, J. *Banky novými reklamami na úvěry riskují milionovou pokutu*. mesec.cz[online]. Vydáno 11. května 2011[cit. 2012-25-03]. Dostupné z: <<http://www.mesec.cz/clanky/banky-novymi-reklamami-na-uvery-riskuji-milionovou-pokutu/>>.
- 12 Informační centrum Evropské unie. *ABC práva Evropských společenství* [online]. Při Delegaci Evropské komise v České republice, 2001 [cit. 2012-15-03]. 58 s. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/publications/booklets/eu_documentation/02/txt_cs.pdf>. ISBN 80 - 238 - 7448 - 9.
- 13 *Jaké údaje musí obsahovat smlouva o spotřebitelském úvěru, a co se stane, když je neobsahuje?*. dtest.cz[online]. [cit. 2012-22-03]. Dostupné z: <<http://www.dtest.cz/nejcastejsi-problemy/jake-udaje-musi-obsahovat-smlouva-o-spotrebitelskem-uveru-a-co-se-stane-kdyz-je-neobsahuje/81>>.
- 14 Kofroň, M. *Patří spotřebitelské úvěry do občanského zákoníku*. Právní rádce[online]. Vydáno 29. září 2011[cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <<http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-53042260-patri-spotrebitelske-pravo-do-obcanskeho-zakoniku>>.
- 15 *Lisabonská smlouva – Smlouva pro Evropu 21. století*. europa.eu[online]. [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://europa.eu/lisbon_treaty/take/index_cs.htm>.

- 16 Mikuláš, Z. a Slezák, O. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. epravo.cz[online]. Vydáno 11. června 2010 [cit. 2012-20-03]. Dostupné z:
<<http://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-spotrebitelskem-uveru-63132.html>>.
- 17 *Praktický průvodce komunitárním právem*. Praha: Česká advokátní komora, 2001[cit. 2012-06-03]. Dostupné z: <http://www.cak.cz/files/181/BA_01_Z1.pdf>. ISBN D/2000/8965/1
- 18 Roberts, I., Hillis, B. *UK implementation of the Consumer Credit Directive*. fs.practicallaw.com[online]. Vydáno 12. ledna 2011[cit. 2012-01-04]. Dostupné z:
<<http://fs.practicallaw.com/1-386-4264>>.
- 19 *Rozhodčí doložky už od dubna nepůjde tak snadno zneužít*. novinky.cz[online]. Vydáno 28. března 2012[cit. 2012-30-03]. Dostupné z:
<<http://www.novinky.cz/finance/263134-rozhodci-dolozky-uz-od-dubna-nepujde-tak-snadno-zneuzit.html>>.
- 20 Sadecký, L. *Smlouva o úvěru a spotřebitelský úvěr*. Právní rádce[online]. Vydáno 21. března 2012 [cit. 2012-15-02]. Dostupné z:
<<http://pravniradce.ihned.cz/c1-55114610-smlouva-o-uveru-a-spotrebitelsky-uver>>.
- 21 *Zákon o spotřebitelském úvěru přináší větší ochranu spotřebitelů*. Creditbureau.cz [online]. [cit. 2012-22-03]. Dostupné z:
<<http://www.creditbureau.cz/Novinky/Novinky/Pages/Z%C3%A1kon-o-spot%C5%99ebitelsk%C3%A9m-%C3%BAv%C4%9Bru---v%C4%9Bt%C5%A1%C3%AD-ochrana-pro-spot%C5%99ebitele.aspx>>.